XXIII. évfolyam. Veszprém, 1915. julius 18. 29. szám.

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.
Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanitóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:
Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)
Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Az ellenség gyülölete.

Arról a szeretetről irtunk multkor, melylyel tartozunk azok iránt, akik velünk ellenséges viszonyban vannak. Ez a szeretet férfias akaraterő, mely visszatartja katonáinkat minden embertelenségtől és állatiasságtól. Erkölcsi tőke, mondjuk, sok küzdelemnek, önfeláldozásnak, szenvedésnek elviselésére, vagy meghozására kedvet adó, embert éltető forrás. S talán nem csalódom, ha azt állitom, hogy harcosaink szeme előtt a roham hevében nem az ellenség gyülölt képe, hanem annak a családi tüzhelynek, meg a szülőföldnek képe lebeg, melyet akkor védenek. Halálmegvetésükben a gondolat vezeti őket, hogy a jövendő nemzedéknek a mienknél biztosabb jövőt teremtsenek.

Evvel a szeretettel összefér a gyülölet, mellyel ellenségeink iránt szabad viseltetnünk. A gyülölet neve alatt értem nem az érzelmek, vagy helyesebben a szenvedélyek ama tulhevülését, mely meggondolatlanságok elkövetésére vezet. Nem is azt a szellemi részegséget, mely rosszul itél, balul lát és gondolkodásában szertelen. Nem ezt a gyülöletet értem. Az emberi szenvedelemtől elvonatkoztatom s lényegét abban az erős, eltökélt akaratban látom, mely győzni akar, igaz ügyünknek dicsőséget, országunknak és fajunknak nyugodtabb napokat kiván biztositani. Igen, mert hisz senki sem kivánhatja, hogy az emberszeretet cimén a mieink tönkre menjenek, a kimélet nem tart odáig, hogy igazságtalanok és kegyetlenek legyünk a saját véreinkkel szemben.

Szeretetet hirdet a kereszténység, de a gyülöletet az előbbi fogalmazásban megengedi, sőt jogosultnak tartja. Krisztus maga is beszél ilyen gyülöletről, mikor szent Lukácsnál azt mondja, hogy csak az lehet tanitványa, aki gyülöli atyját, anyját, testvérét, feleségét, gyermekeit és saját lelkét. Csak az lehet Krisztus követője, akiben megvan a komoly férfias elhatározás, hogy minden nehézséget elmozdit üdvössége utjából, bármekkora legyen is. Ez Krisztus szavainak értelme. Ő nem szolgai megalázkodást, gyáva meghunyászkodást akar, hanem a léleknek azt a fenkölt nemességét, azt a szellemi szabadságot, mely az egyéni érdekeken tul emelkedve keresi Istent és országát. Keresi komoly elszántsággal.

Ebben az értelemben, hogy elháritsam családomról, országomtól a ránehezedő veszedelmet, igy szabad az ellenség vesztét előkészíteni, vagy annak örülni. És ha sok munka, még több fáradtság, temérdek áldozat után a béke hajnalhasadását ünnepelhetjük, ki vehetné tőlünk rossz néven, ha a boldogság és megelégedettség ül arcainkra. Ezt a háborut az önzés, kapzsiság, a pénz fölöttéb szeretete, az emberi fondorkodások csunya boszorkánykonyhája főzte össze. Ha örülünk annak, hogy a Gondviselés még sem engedte, hogy ezek az emberi bünök, szenvedélyek és alattomoskodások győzzenek, senki sem minősitheti tiltott káröröm nek. Senki sem érezheti magát közülünk feljogositva, hogy a kitört háboruból kifolyólag Isten büntetését kérje az ellenfélre. De ha azt látjuk, hogy akik szélt vetettek, maguk aratják le viharát, a felidézett nyomoruságnak ők viselik következményeit, megnyugszunk. Méltán tehetjük, mert az igazság törvényét látjuk diadalmaskodni.

De miként a szeretetnek, ugy a gyülöletnek is van határa. Nem véletlen, hogy az emberek fajok, nemzetek, szokások szerint különbözők. Ezeknek az elütő tulajdonságoknak mind van létalapjuk. A természet háztartásában sincs semmi cél nélkül. A tarka pillangónak, a legutolsó földön csuszó féregnek is van valami rendeltetése. Ez a meggondolás szabja meg a gyülölet határát. Kivánhatjuk az ellenség legyőzését, de az már tul menne a mértéken, ha megsemmisitését kivánnánk. Ha célunk elértük, békénk megzavaróját elnémitottuk, jogainknak érvé-

Kolostori csend.

Köszöntlek, mint vándor a kék halmokat,
Kit már elhagytak könny és szerelem
S megpihenvén ágyán, várja gyorsfogat,
Hogy átröpitse uj vidékeken.

Kolostori csend, életem zenéje,
Boldog halom, hadd éljek földeden,
Végtelen percek kedves ütemére
Aranyfáim kertedbe ültetem.

A barázdákat dúsan teli szórom
Aranymaggal, hogy égre nőjjenek
És koronázzák nagy csillagszemek.

És ugy élek, mint szemérmes szóror,
Kinek kezében béke: pálmaág
S várom az uj rónák égi fogatát.

Kocsis László:

A föld.

— Váth. —

II.

Éjfélre járhatott az idő. Elég gyorsan hozta a Zalaáradat csónakjukat. Lassankint felhők verődtek az égre. Rétegesen, majd szürkésen eloszoltak. Betakartak eget, csillagot. Ez kedvezett Pótának. Hanem kutyacsaholást hajtott a levegő. A tanya felől. Pótát megriasztotta a hang. Ismerte a zászlósfarku szentbernáthegyit. Nappal kötve a gorombaságáért. Éjszaka belegázol a vizbe is ember, állat után. A kutya elhallgatott. A tanya körvonalai kibontakoztak. A gyerek kérdezni akart.

— Édes apám!

De apja gorombán torkolta le.

— Fogd be a szád... mert pórul jársz!

A gyerek evezett tiszta lélekkel, gyanutlanul. Csak az apja ráripakodása rémitette meg kissé. A kutya ujra csaholt. Kocsizörgés verte föl. Arra. Ki is rohant utána. A szekér szárazon erősen zörgött. A kocsis ostora suttyogatása Pótáig hallatszott. Ette a kutya a levegőt. Szinte krágott, fulladt bele. Póta a nádas mellől kis tisztásra kormányozta csónakát. A gyerekkel beszedette az evezőt. A kutya küszködött a kocsival. Lassan, nesztelen hajók közé furakodott Póta. Elkapta a sötétlő bárka peremét. Végig vezette mellette a csónakot. Csak egy koccanást se engedett meg. Épen a hálasdereglye mellé kerültek. Fölnyitotta. Beleugrott. A hal nagyját — ahogy kezével érezte — adogatta ki fia kezébe. Koppanástalan, vigyázva tette hajófenékre. Tiz-tizenhét hal kiadása után lezárta. Óvatosan, csobbanástalanul kieveztek a telepből. Ahogy a nádas mellé kerültek, szoritotta fiát az evezésre. A gyerek kiváncsian nézte apja képét. Sötétben leütötte. És gondolkozott. A kormányt céltalanul engedte. A gyerekre terhesült az egész hajó. Izzadt és fujtatott. Apja fölkapta a fejét.

— Nehéz? — Kérdezte tompán. — No, gyere, majd én huzom.

Helyet cseréltek. A fiának torkán szorongott a kérdés, mit csinálnak ennyi hallal? De apja aggodalmas partra tekintgetése elrettentette. Hallgatott. Iparkodott a kormányt egyenesen tartani.

— Jobbra. Parancsolt rá. Nagy szilfa árnyképe látszott a parton. A nádas hirtelen megszakadt. A tisztáson, a vizben kocsi állt. A lovak prüszköltek a csónak közeledtére. Pisszegette valaki. Feszült a gyeplő is a szoros tartástól.

Burkolt orrhang fogadta Pótát:

— Látom, György... szavatartó ember kee. Tudtam. Érdemes volt-e legalább?

— Tizenhét ponty. Harcsa, fogas... keverve.

— Hát György, — telhetetlenkedett a fisér — az kevés. Az volt az egész?

— Volt ott több is. Csak nem fosztom ki egészen. Hát kapcahalász, cigány vagyok-e, mi? — forralt hangon mondta Póta. Érzett, hogy egy evezőnyujtást se sajnálna a fisér hátától.

— Nem, nem! — Békitette a vén zsidó. — Épen nagyon is böcsületes kee. Pedig a földje! Tapintott Póta kedves érzékenységére. És talált. Pótának bünösen fájt tékozló lelke. A fián akadt tekintete. Szemébe mélyesztette a szürkületből is kivillanó szemsugarát. Ellágyulástól erősödötten hányta a kocsi gyékényes derekába a halat. A fisér becsmérelte. Fizetett érte szükösen.

Póta remegett az izgalomtól. A pénz ezüstösen csengett bele markába. Tudta, hogy nem annyi járna. De azt is elszámitotta, hogy háromnapi osztalék se tesz ki annyit.

Megbeszélték pár szóval, hogy holnapután hajnalban találkoznak. Azután elszaladtak. A fisér ki az országutra, Póta be, a Balatonba hajtatott.

Szótalan, hely cserélve usztattak be a Zalatorkolatba. A szétterült, ellanyhult folyásu vizen könnyen evezett a gyerek. Póta hónalj alá szoritotta a kormányevező nyelét. Előszedte pénzét. A sötétben tapogatta s különböztette egymástól nagyság szerint. Vagy két egy forintost néhány ezüsthatos, meg csomó rézpénzt válogatott szét. A hatost, rézpénzt fogásáról gyanitotta. A bádog vékony, kopott ezüst korongocskák simán csuszkodtak kérges, tompaérzékü ujjai között. A lelke tilos-érezelen gyönyörködött a pénzben. Jövője rajzolódott rá. Most még sejtelmesen, de vágyben.

Fia pilledten huzta a lapátokat. A letorkolás után nem merte a kockát elvetni. A folyókanyarulatnál meggyorsult a Zala. A gyerek zihálva

nyesülést szereztünk, többet nem kivánhatunk. Ma népeket rabszolgává tenni nem lehet egyik államférfiunak sem vágya. Az angol nép hideg eszére, vállalkozó szellemére, a franciák finom művészérzékére, az orosz néplélek bensőségre hajlására szüksége van az emberiségnek. Ebből a szines képből, különböző népek küzdelméből fejlődik ki az emberiség folytonos fejlődése, Isten örök gondolatainak megvalósulása.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázat. A *bakonyszentlászlói* r. kath. iskolaszék másodtanitói, illetve tanitónői állásra *julius 31* lejárattal pályázatot hirdet. *Javadalma:* 980 korona államsegély, 240 korona lakbér, 220 korona tanitói fizetés. Mivel kántortanitónk hadbavonult, a pályázóktól megkivántatik a kántorságban való jártasság. Csak katonakötelezettségének eleget tett férfitanitó pályázhat. És csak olyan nő, kinek a kántoriakban gyakorlata van. A megválasztott kötelmei: a díjlevélben vannak részletesen felsorolva. Ha nő választatnék, női kézimunkát tanitani köteles. A megválasztott köteles a „Gondviselés" nyugdíj-intézetének tagja lenni és állását szeptember 1-én elfoglalni. Személyes megjelenés nem kivántatik. Utiköltség nem térittetik meg. Választás *augusztus 2. Lendvay Béla*, plébános.

A népjólét emelése.

Ez a kérdés békeidején élénken foglalkoztatta a közvéleményt. Mivel a háboru után minden téren nagy átalakulásokat várunk, azért annak elmultával az eddiginél is fokozottabb mértékben kell figyelmünket s vele az illetékes tényezők figyelmét is a népjólét emelése felé terelni.

Sőt, már most időszerü a kérdés helyes megoldását előkésziteni. Ebből a szempontból indult ki báró *Korányi* Frigyes, az Országos Központi Hitelszövetkezet ügyvezető-igazgatója, midőn a hitelszövetkezetek idei kongresszusán előadást tartott a népjólét emeléséről, melyben nagy tudással, mélyreható gyakorlati ismereteivel kifejtette, milyen szerep vár a népjólét emelése körül az Orsz. Hitelszövetkezetre és hitelszövetkezeteire a háboru után?

Báró Korányi a legfőbb feladatul a kisgazdaosztály gyarapitását, értékes elemeinek a természetes kiválás utján a középosztályba való emelkedését és ezáltal a középosztály megerősitésének előmozditását tüzte ki. Erre a hitelszövetkezetek legalkalmasabbnak bizonyultak, mert eddig is a hitelszövetkezetek voltak a kisemberek gyámolitói, azok iskolázták gazdaságilag a népet s azok tanitották meg szervezett együttműködésre. A hitelszövetkezetek ma már 200 millióra rugó saját pénzerővel rendelkeznek, közel 8000 községre kiterjedő hálózattal s több mint 340 millió koronával dolgoznak; a hitelszövetkezetek vezetőségében 26,000 kisember foglal helyet, kiket megtanitottak pénzintézet vezetésére, helyes, okszerü gazdálkodásra; résztvesznek a hitelszövetkezetek a Hegyvidéki Árubolt akcióban, állami feladatot képező különféle inségakciókban, előmozditják a kisgazdák gazdasági felszerelésének beszerzését, könnyitenek a kisgazdák földterhén, résztvesznek az állami birtokpolitika egyes műveleteiben és mindezt tetézik azzal, hogy rövid félév alatt majd 110 millió korona értékü hadiköltsönt helyeztek el a nép között, 400.000 téli holmit gyüjtöttek a hadsereg részére.

Ilyen nagyarányu működés mellett azonban az az alap, mely elég volt 1898-ban az O. K. H. alapitásakor, ma már nem elég. Meg kell erősitenünk az alapot, mely esetben az O. K. H. a hitelszövetkezetekkel abban a helyzetben lesznek, hogy a népjólétet a háboru után az eddiginél jóval nagyobb mértékben előmozdithatják. Megkapó erővel, emellett reális alapon tárja elénk báró Korányi Frigyes a kisgazda jövőjét, ha az illetékes tényezők a hitelszövetkezeti ügy megerősitésére a szükséges kellékeket megadják. „A mi feladatunk — ugymond — a kisgazdaosztály haladását támogatni, s szinte lelki szemeim előtt látom, hogy e támogatással mint fognak a kisemberek közül a legtehetségesebbek, a legéletrevalóbbak nemzedékről-nemzedékre feljebb emelkedni magasabb társadalmi rétegekbe."

Báró Korányi nagyszabásu előadásában foglalkozik még az O. K. H. kötvényeivel és a hitelszövetkezetek pénzkiegyenlitési forgalmát akadályozó kétszeres tőkekamatadóval, ami szintén egyik akadálya a kisgazdák olcsó hitellel való ellátásának. A beszéd, amelynek végén a hitelszövetkezeti kongresszuson elfogadott határozati javaslat foglaltatik — most csinos füzet alakban is megjelent és mindenütt igen kedvező fogadtatásban részesült.

Valláserköles és nemzetnevelés.

Irta: **Biczi Gyula.**

Nemzeti küzdelmünk kezdetén olyan jóleső, megnyugtató érzéssel töltött el bennünket az örvendetes jelenség, hogy a sötétség madarai visszahuzódtak oduikba, a destrukció szóvivői visszavonulva, várakozó álláspontra helyezkedtek s elhallgattak, mint a tolvaj, akit munkájában megzavarnak. Ma minden figyelmünket e küzdelem foglalja le s minden erőnkkel arra törekszünk, hogy a háboru borzalmait enyhitsük, a fájdalmat csillapitsuk, a könnyeket letöröljük, a szenvedés keresztjének viselését könnyebbé tegyük s az aggódó, gyászoló lelkeket a hit erejével felemeljük, a csüggedőkbe erőt, bátorságot és bizalmat öntsünk. S amikor az egész világ figyelme a háborura irányul, ez köti le minden erőnket, akkor előbujnak ujból az oduk lakói, hogy ezt a szerencsétlenséget, e zürzavaros állapotot is kihasználják önző és erkölcstelen céljaikra.

A világháboru előestéjén dobták a szabadkőmüvesek a tüzcsóvát a magyar társadalomba, hogy a vallásoktatást az iskolákból kitiltva, helyébe a szabaderkölcsöt vezessék be. Akkor a veszedelmet elháritottuk, a bünös kezek munkáját megakadályoztuk, de a mult héten a főváros közgyülésén ismét előbujt a bolondgomba s a testvérek próbát tettek, hogy a hitoktatást törüljék a költségvetésből. Ilyen irányu törekvéseikkel azonban ma csak figyelmünket és érdeklődésünket keltik fel s a nemzet megpróbáltatásainak nehéz óráiban még inkább megerősitik hitünket és meggyőződésünket, hogy kicsiny nemzetünk ezeréves multjában nemcsak érckarjának, hanem első sorban a hitből fakadó erényeknek köszönheti, hogy a szenvedés és elnyomatás korszakai alatt meg nem tört, hanem utána a magyarok Istenébe vetett rendületlen hittel és bizalommal ujból felegyenesedett.

Büszke megnyugvással olvassuk ma is hőseinknek a harcok tüzéből küldött sorait, amelyekben két érzelem szólal meg: a hazaszeretet és a bensőséges, meggyőződéses Istenhit. Ez a hit, a vallás volt az ezer év vérzivatarai közt a nemzet éltető lelke, amely a sok balszerencse közt is fenntartotta Európa tarka néptengerében. Oly szorosan és szervesen összefügg ma is nemzeti életünkkel, hogy aki azt támadja, az a keresztény Magyarországot támadja s annak megszüntetése megrenditené az állam azon ezeréves fundamentumát, amelyre szent István azt épitette. E hitből nőttek ki legértékesebb nemzeti eszményeink: a szent korona, a nemzeti zászló szüz Mária képével; a keresztény vallás nevelte nemzeti ideális alakjainknak, a magyarság pantheonjának halhatatlanjait: szt. Istvánt, szt. Imrét, szt. Margitot, szt. Lászlót,

---

tartotta a csónakot. Haladni alig haladtak. Apja pruszlikzsebre csusztatta tilos keresetét. Békitőn megszólalt.

— Nehéz... Csak tartsd ott elől a partnál Majd tolom...

Hozzálátott. Dolgozott izmos karja. A ladik lódult másfél-két ölest. Most meg a partmenténtartás került a gyerek megerőltetésébe. Igy annak, kivált. Hol a partra szaladt a csónakorr, hol meg elorrolt tőle. Nyujtózkodnia kellett, hogy nagy erőlködve visszatérithesse s egyenletesen tartsa. A gyerek elbágyadt, mire az árokhoz értek. Lerogyott a padkára. Az evező kihanyatlott kezéből. Az apja tolta a csónakot faránál. A mozdulatlan vizen könnyen kigazithatta fia segitségének hiányát.

A fűzfák tövébe huzta a csónakot. Ki a vizből, be a kecskerágitó bokrok aljába. Fiát hazaküldte a haljussal. Maga elindult, föl a Zalaparton a tanyára. Szürkült. Kis alvás is elkelt. Várta a zsupp. Ráhenteredett azonmód, ruhástul-mindenestül. Elaludt. Mélyen, hortyogósan. Álmodott földet, tiszamenti öntést... Kaszálót, unokát. Maga urának valót. És ez a övő megért neki kalandos,j kétes éjtszakákat. A reggel halászos dél volt. Sütkérezés hijján átaludta a délelőttöt. A délutáni huzáshoz is ugy rázták föl. Valamit falt gyorsan. Azután sietett a bárkára. Inni már a Zala zavarosából ivott merőkével. Aligha metszette fogát a hidegsége. Meleg napok jártak. A Zala felszinét is langyitották. De Póta példáján buzdultak halásztársai. Kézről-kézre járt a moszatnyálkás, zöld vájásu merőke.

Póta csüggedt s szótalankodott. Még a nehézindulásu, lendületlen beszédbe se ereszkedett bele. Álmosan várta a kerités eredményét.

Épen nem kicsinyelhette. Egy rejtő egészen megtelett jóféle, fehér hallal. Póta szándékot változtatott. A hajójuk nyomán uszó rejtő téritette el éjtszakai tervétől. Dicsérte is a napot.

— Ma érdemes volt a fáradság...

— Mindennap nem lehet csodálatos fogás...

— Jut egy kis rész... Mondta rá Póta: Gondolni mást gondolt. „Hogy jut ám! Elusztatom..."

Tűz pislogott a halászkunyhó pitvara alatt. Beszélgettek a halászok. Alhatnámosan osztozkodtak a halon. Számitgatták a részt. Elégedetten, szerencsedicsérőn. A bizonyosság szólt belőlük. Máskor az álmuk is gyorsabb mozgalmasságu. S élénkebbséget dob azon való izgalmuk, hogy turbukozzanak, meritőzzenek, keritsenek, vagy hogy eresztőhálózzanak-e? Megfogta lelküket a szerencse. Didelgették, csicsijabázták. Ahogy kedves meghalt gyerekre emlékeztető ujszülöttet.

Póta is olyanformán érzett róla. Csak befelé ravaszon hunyorgatott és csunyául sajnálkozatlan maradt a lelke. A földbe tevődött. És nem fájlalta társai döbbenő elszomorodását. Ment a jövője nyomán. Kergette a magauraságának visszavágyása. Kemény magaelszánás és akaratosság segitette.

Alig szunnyadtak el társai, az első álom mélységében otthagyta őket. Fia már a csónaknál várta. A kamaszkodók hősszájuskodó félelmével. Levélzizzenés, vadcsörtetés összerezzentette. Árnak kellett csónakukat hajtani. Megerőltetés és sok óvatosságot kivánt. A Zalavizet bővitette, dagasztotta a Kisbalatonból leapadó vizfölösleg. Az alsófolyás töltött part között halad. Összeszorul. Szilajkodó az esése. Morajló muzsikával nyaldosa a part agyaghányását. Könyöklőknél szakit sáncot, fonást. Egy-egy odvas fűz galyát s az ezüstjegenyét is kibillenti, elcsüggeszti. És áradásos időn annyi-annyi lim-lom gurul, hömpölyg piszkos vizén, hogy csoda.

Pótának segitségére ez az időszak. A halrejtőt az ár ragadta el. Rosszul cövekezték a parthoz. Hanyagság... Ezer ürügy, mentség, meg egy rossz lélek. A karót fölhuzta. A rejtőt fülénél fogva a ladik farához kötötte. A fia evezővel tartotta partnál a csónakot. Azután ellökték. Néhány gyors tempóju meg izmos evezőcsapás után megszólalt Póta.

— Hadd abba!...

A kanyarodónál még pipát is vett elő. Rágyujtott. Az evezőt hónaalá csapta. Az árra bizták a csónakot. Lengette, ringatta mélán lefelé. Póta darabig bámult, azután a sikeren való öröm neki bátoritotta. Beavatta fiát a titokba. Ömlött száján a megálmodás, a régi visszavarázsolása.

— Micsoda élet ez? Hát az? Kutya, nem élet. Te gyerekésszel nem emlékezhetsz rá... Az élet volt. Szolga... föld... ökör... tanya... Uraság... Keltem, dolgoztam a jószántomból... Most más osztja ki a rendet...

A fiu csodálkozón bámult az apja árnyarcába. Nem tudta, mire vélje a bőbeszédüséget.

— Aztán csalóka mesterség a halászat... Dolgozom inaszakadásig és semmi... Nyolc emberre egyetlenegy keszeg... vagy a se... sulyom, hinár ott fog hálót, horgot, mindent... Hiába a földnek nincs párja. Nem csalja meg az embert. Lehet rossz esztendő. Fagy, jég pusztithat, jöd üthet, még mindig hágy harapnivalót... Ha őszi nincs, tavaszi. Vagy egyik, vagy másik... És embere szerint fizet. Érti a lelked... Add neki a szived dobogását, visszadobog... Öntsd bele minden szereteted, fölözötten szeret vissza... Jó és szép a föld... Hűséges, utoljára se hagy el. Édesanyánk...

A ladikot emelte hátán a Zala. A közepén vezette az egyenesre irányzott evezőkormány. A fiu ellenmondástalan bámulta apja földetimádó igeit.

— Ez a föld nem óda, ahova a tiszameliéki. Nem vallja meg böcsületesen se a munkát, meg a magot se. A Tisza is más... De még a halászélet is...

Hunyadi Jánost. A keresztény vallásból fakadtak nemzeti erkölcseink: a hit, a bizalom, a remény a szebb jövőbe, a jogérzet, bátorság, hűség, őszinteség, egyenes lelkűség, szabadságszeretet, hősiesség. Csak ma ismerjük fel igazán azokat a hatalmas erőforrásokat, amelyeket a vallásos hit az embernek az élet nehéz óráiban nyujt; most tapasztalhatjuk küzdő, szenvedő hőseinken és az aggódó, könnyező anyákon, hogy a megpróbáltatás napjaiban az Istenhit a mi legerősebb támaszunk és erősségünk. Csak a hivő lélek tud a megpróbáltatásokban is megnyugodva élni, dolgozni, szenvedni és meghalni s nincs szerencsétlenebb lény a földön annál, aki nem tud hinni, nem tud imádkozni; nincs szánalmasabb, mint egy szülő, aki ott áll egyetlen fia sirja szélén és nem tudja hinni, hogy valaha is viszontláthatja.

A valláserkölcsös nevelést követeli az egészséges nemzeti élet, ennek tökéletesedése, haladása és fejlődése. Megmutatta ma a népek egy éves harca, hogy lelki erők nélkül csak muló dicsőség egy nemzet élete, hogy a nemzetek nagyságához az anyagi javakon kivül erkölcsi javak is szükségesek s egy nemzetet igazán csak polgárainak becsületessége, önzetlensége, hazaszeretete, tiszta erkölcse, a szépért, jóért és nemesért való ideális lelkesedése, a belső lelki tartalom tehet naggyá és hatalmassá. Azonban ezen erények követeséhez szükséges erőt és képességet az embernek csak a vallás adhatja meg, amely egy fölötte álló, tőle független törvényhozót állit eléje: Istent, aki a jót jutalmazza, a rosszat pedig bünteti. Egyedül csak ez a megváltozhatlan isteni akarat szankcionálhatja az erkölcsi törvényeket, amelyeken az egész állami és társadalmi élet nyugszik; ezért az összes államalkotók a vallást tették országuk alapjává, minden törvényüket, intézkedésüket a vallás nimbuszával vették körül. S valóban, mig a római nép vallásos volt és az oltárok lángja magasan lobogott, addig erkölcsös s mint egy büszke oroszlán, legyőzhetlen volt, de mikor megingott az istenekbe vetett hit, megingott erkölcseinek és nemzeti fennállásának alapja is; amint csökkent a régi puritán vallás varázsa, Róma a Catilinák hazája lett.

Ezen meggyőződésben legkiválóbb pedagógusaink az állampolgári nevelés bázisául az Istenhiten alapuló valláserkölcsöt jelölik meg, mert a hitvallásos oktatás a nagy nemzeti erényeknek ad alapot és ezen nemzeti értékeket közvetitette és erősitette a multban is a magyar nemzet lelkében. A vallásoktatás tehát nem lehet magánügy, hanem eminenter nemzeti-, közösügy. Azért mondta valahol egyik legtekintélyesebb államférfiunk, hogy: „... rossz szolgálatot a jövő nemzedéknek és igy édes hazánk jövőjének azok tesznek, akik oktatási törvényhozásunkban a legliberálisabb gondolkozásu férfiak által lerakott valláserkölcsi alapot megdönteni törekszenek."

Beszélhetnek azért nekünk természettudományos világnézetről, szabaderkölcsről: az élet, ez a legjobb tanitómester most is bebizonyitotta, hogy a tudás és erkölcs nem involválják szükségkép egymást és az életet nem elméletek mozgatják, hanem az emberi érzelmek, szenvedélyek és vágyak. Élő példányai ezen igazságnak a hadseregcsalók, bakancsszállitók, posztócsalók és lisztuzsorások, akiknek a szivében a laikus morál szabadgondolkodó létükre se adott alapot az erénynek, a becsületességnek. Hiába, Isten nélkül nincs erény, nincs valódi becsületesség, mert „semmi sincs — mondja a bölcselő költő —, ami az emberi szivet az élet mindennapi jeleneteiben hozzátapadt szennytől annyira megtisztitaná, mint az Istenség nagy gondolatával való foglalkozás." (Parainezis.) Vagy nem a művelt, szabadon gondolkodó franciákról bizonyult-e be, hogy a foglyokkal és internáltakkal durván bánnak s a sebesült ellenséget vadállatias kegyetlenséggel kinozzák. A tudomány vallás nélkül nagyon könnyen vadállattá teheti az embert.

Annál sajnálatosabb, hogy nálunk, akik hivatva volnának gyarapitani a nemzet erkölcsi tőkéjét, éppen azók hamisitják meg történelmi érzékünket, nemzeti öntudatunkat, azok közül regrutálódnak azok, akik szét akarják rombolni már gyermekeink tiszta idealizmusát s gyermekeink lelkében is megtámadják a keresztény magyarság jövőjét.

Nem a hitoktatást, hanem azokat kellene kitiltani a nemzetnevelés csarnokából, akik a páholyok szisztémája szerint szabaderkölcsöt hirdetve, a vallásoktatást akarják a nevelésből törölni. A magyar nemzet azt akarja, hogy tanitói, mint a magyar kultura munkásai a nemzet reményének, gyermekeinek szivébe a nemzeti és keresztény erényeket ültessék be, amelyek feltétlenül szükségesek a nagy nemzeti feladatok megoldásához. Mi meg akarjuk védeni gyermekeink tiszta lelkét, mert tudjuk, hogy ha nem is adhatunk gyermekeinknek mást, mint az élet harcaira megedzett vallásos lelket, akkor is többet adtunk minden földi kincsnél.

S majd ha nemzeti küzdelmünk győzelmes befejezése után a háboru tanulságait átvisszük a békés napok alkotásaiba, ha a valláserkölcsi nevelést a profán tárgyaknak valláserkölcsi megvilágitásával intenzivebbé tesszük és a krisztusi hit és erények zászlója alatt a megpróbáltatásokból dicsőséggel kikerülve kiállja a második ezer év viharait akkor nemzetünk jövőjébe vetett hittel elmondhatjuk a legnagyobb magyarral: „Magyarország nem volt, hanem lesz!"

Fia nagyot lélekzett. Kimerészkedett belőle a szó. Pedig ellentétest mondott.

— A föld mér kötelességeket is. Nem csak kényelmet, jogot, terhet is rak a vállra. A viz nem. Szabadságot ad. Nem köt egy helyhez... A Tiszánál sokkal tisztességesebb a Balaton. Nem áradt és szebb. Itt élet lehel. Lélekzik ez a puhakék viz.

Rá is eveztek. Ki Badacsony felé alvón, orvtalanul szükült, szélesült s tengeres végtelenségbe veszett, ahogy a köddel, éggel összehajolt. Arra köd, de fölöttük kék ég. És szeliden, szemérmetlen belepislákoltak a csillagok. A hold régen lenyugodott. Egy-egy erős evezőcsapás után siklott a csónak. Az evező megpihent a levegőben. Hullott róla a viz. Puha, kék karikák világosodtak a tompább mélykék vizfelületen. A pillanatnyiság után meg elmerült az evező. A fiu szája habzott a Balaton dicsérettől s halászszeretettől.

Apja hallgatta, hogy lopakodott fia szivébe az uj föld józan imádata. Elerőtlenedett, széternyedt lelkében a bronzakaratu vágy. Csüggedten lóggatta fejét. Annyi szép álom rombadőlésén zokogott a lelke. Érezte fia igazát. Roskadt a szó terhe alatt. De fölnyilamlott a lelke. Rámordult a gyerekre:

— Forduljunk vissza!

És a csónak gyönyörü kék ivet rajzolt rá a mélységes Balatonra. A fiu karjaszakadva sietett. Visszacövekelték a rejtőt. Azon érintetlenül. S nyugodtan, csigavérüen himbáltatták az árral vissza csónakuk. Szótalan, belső tusáktól feszitetten. Mérőjük a heves, indulatos mozdulat. A gyerek nem birja tovább. Szava ered:

— Eluszott a föld... Idegen fajta hizik rajta. A magyar ember a bocsületes tulajdonát is, meg a tilosban szerzettjét is idegen fajta kézébe táncoltatja.

A ladik csicsijabájázott. Elaltatta Póta haragvó lelkének indulatát. (Vége.)

Bánjunk jól az arató hadifoglyokkal.

— Darányi kérése a gazdákhoz. —

Darányi Ignác, a Hadifoglyokat Gyámolitó és Tudósitó Hivatal nevében kérelemmel fordul a gazdaközönséghez abból az alkalomból, hogy az aratási munkálatokhoz a gazdák nagyobb tömegekben veszik igénybe a hadifoglyok munkáját. Jól tudja, hogy a magyar társadalom a hadifoglyokkal szemben eddig is a humanitás álláspontjára helyezkedett s tőle telhetőleg igyekezett az adott sebeket gyógyitani, a foglyok életét legalább türhetővé tenni, okosan számitva arra, hogy a kiméletes, sőt jó bánásmód révén társadalmunknak alkalma van arra, hogy közvetlenül és gyakorlatilag is megmutassa, hogy mennyire hatották át a humanitás nemes érzelmei.

Nyári nagy munkáinknál segédkező hadifoglyokkal szemben legfőként egészségügyi kötelességek hárulnak a foglyokkal dolgoztató gazdákra, emellett az ellátás és a szociális követelmények mellett mindaz, amit a hadvezetőség hivatalos formákban külön is tudtul ad mindazoknak, akik a főidény gazdasági munkálataihoz fogolyerőket kértek és kaptak.

A hadifogoly munkaerő igénybevételénél ne feledjük a leglényegesebb szempontot. Foglyokat csak ott és akkor vegyünk igénybe, ha már helyi munkaerők nem állanak rendelkezésünkre. Legelemibb szociális kötelesség, hogy a mai sulyos megélhetési viszonyok között ne szoritsuk háttérbe véreink megélhetését, azért mert foglyok is rendelkezésünkre állanak. A hadifoglyokkal szemben fennálló egészségügyi követelmények sorában első helyen álló dolog annak a helynek, községnek, tanyának, stb. közegészségügyi hatóságilag megállapitandó, kifogástalan járvány és ragálymentessége. Ha a hadegészségügyi hatóság a fogolymunkaerőket ismert lelkiismeretességével kifogástalan egészségi állapotban bocsátja rendelkezésünkre, a legkevesebb az, hogy betegségektől mentes helyekre kerüljenek a munkaerők, ahol gondot fordítsanak táplálkozásukra és szálásukra. E kötelezettségek között első helyen áll a friss tiszta ivóvizzel való ellátás gondja. Fontos továbbá, különösen ahol nagyobb számu munkaerőt alkalmazunk, az ételhulladékok eltávolitásáról, az alvó és pihenő helyek tisztántartásáról való gondoskodás.

A napi élelmezésre szolgáló nyersanyagnak akár állati vagy növényi eredetü legyen is az, kifogástalan friss minőségünek és tisztán tartott edényekben elkészitettnek kell lenie, a nem tisztán kezelt vagy épen a romlásnak induló ételnemű számtalan betegség csiráját hordja magában.

Ha mindjárt nem egy csalódásban is volt részünk, nem teszünk le a reményről, hogy a tőlünk hadifogságba kerültek érdekeit munkáljuk, mikor a kezeink közt levő hadifoglyokkal emberségesen bánunk, mert az esetben annál inkább várhatjuk és igy igényelhetjük, hogy a jó tettért jót várj elvénél fogva hazájuktól elszakadt, fogságba került fiaink hasonló sorsban fognak részesülni. Hogy minő nemzetiségü a rendelkezésünkre bocsátott fogolyerő, azt hagyjuk most teljesen számitáson kivül. A fogoly, bárhonnan származzon is csak testi-lelki bilincsekben vergődő áldozat. Ne ellenségeink jogosulatlan gyülölete legyen a példa, amely után indulunk, hanem őrizzük meg azt a csodálatraméltó erkölcsi felsőbbséget, amely eddig is ellenségeink fölé emelt bennünket.

Hirek a katonakórházból.

Ugy látszik szerződést szegő olasz szomszédunk nemcsak a monarchiát védő lelkes katonáink acélizmát emelte erkölcsapásra, de az itthonmaradottak is, amellett, hogy erszényeiket a hadikölcsönhöz a hazának megnyitották, azért a mindnyájunkért küzdő sebesült hőseink méltó gondozásáról sem feledkeznek meg.

Ujabban ismét Giczen ő méltósága *Jankovich Bésán* Endréné urnő alapitott egy mintaszerü vörös kereszt kisegitő kórházat, továbbá Badacsonytomaj és Tihanyban létesült hasonló ily kisegitő kórház, melyek mind az itteni cs. és kir. tartalék kórházhoz lettek beosztva.

A helybeli kórházparancsnokság agilitása megtalálta a helyes utat, hogy mily módon szolgálhat a tervezett kórházi kibővitéssel kettős célt, a sebesült és beteg katonák jó és célszerü elhelyezését és a városnak is a közérdekét.

A katonai kincstári érdeknek a város közérdekével való összeegyeztetése ime megteremtette Veszprém városnak is az érett gyümölcsöt amelynek alapján a háboru végével a katonai kincstártól teljesen berendezett modern szép, mintegy 600.000 korona értékü kórházakat kap, melyek a városnak ezzel szemben igazán csekély szolgáltatása ellenében a város jutasi erdejében épülnek és pedig 304 ágyra betegek részére, az erdőben az ut baloldalán s külön 150 ágyra ragályos betegek részére a fenyvesben az ut jobboldalán.

Ezzel a városnak két rég óhajtott kérdése is egyidejüleg megoldást nyert és pedig a város egészséges fejlődése Jutas felé, mely uton az uj honvédtüzér laktanya épülni fog s a városnak rég vajudó kórház ügyei is megoldást nyertek. Ehhez járul még a városnak az az előnye, hogy az ezáltal felszabaduló és erre kiadandó volt nagy összeg most már más kulturális, szintén a város érdekeit szolgáló intézményre lesz fordithó.

A katonai kincstár pedig ezzel a tettével megmutatta, hogy az adózó polgárok filléreiből azt a részt, melyet a harctér mögötti országrészben használ fel a harcoló sereg érdekében, a háboru után az ez által okozta sebek gyógyitására a közérdeknek adja vissza.

Abból a sok millióból biz jólesik tudni azt az okosan felhasznált pár százezer koronát is a közérdeknek visszaadva látni s azt a sok fogolytábort és egyéb barakokat, melyek az országban szanaszét épültek, biz minden város és megye okos számitás és beosztással kihasználhatta volna, hogy azok már most ugy épüljenek meg, hogy a háboru után akár, mint munkáslakások, akár egyéb kulturális vagy közcélokra a városnak, községnek vagy az illető megyének, az épitésnél való csekély szolgáltatások ellenében átadhassanak, mint ezt Veszprém város nagyon okosan tette és ezért, hogy ez igy a katonakórházi parancsnokságnak az ügyet melegen felkaroló támogatásával sikerült a

város élelmes és előrelátó polgármestere előtt az elismerés lobogóját meg kell, hogy hajtsuk.

Hogy mily üdvös volt a katonák kórházánál előrelátó és gondos vöröskereszt önkéntes betegápoló hölgyeink által a baromfigazdaság megteremtése, ennek a veszprémi üres piac a bizonyítéka, ahol a sulyos betegek táplálására szükséges borjuhust vagy baromfit beszerezni sokszor már művészetszámba megy és a rendőrkapitányság által a nagyon szükséges volt árszabályozás óta a tisztelt vidéki atyafiak a piacról a csirkéikkel távollétükkel tündökölnek. Így a konyhaszemélyzetnek, mivel a vöröskeresztes ápoló hölgyeink által tenyésztett csirkék seregében már vannak levághatók, kiadható a rendelés, hogy X és X sulyos beteg részére sültcsirke, vagy csirkebecsinált kell. A jelenlegi piaci mizériák miatt biz szegény sulyos beteg katonáinknak, kik mindnyájunkért szenvedtek és küzdöttek, rosszul esnétne, ha a csirkét csak az orvos rendelésében hallanák, de valóságban fogyasztásra meg nem kaphatnák.

Lelkes hölgyeink eme akciójához legutóbb *Tótvázsony*, *Magyarbarnag*, *Németbarnag*, továbbá *Vöröstó* községek járultak 1750 tojás és 14 tyuk adományukkal, fogadják érte a nemeslelkü adakozók vöröskeresztes ápoló hölgyeink őszinte köszönetét és az én csekélységem elismerő szerény pálmaágát.

A legutóbbi erről szóló közleményünkben egy kis hiba csuszott be, melyben *Nagyvázsony* község helyett ismételten *Nemesvámos* községet irtuk, mely pedig nemes adományával az ezt megelőző számban szerepelt. Ezt a hibánkat a *Nagyvázsony* község nemes adakozói miatt jóvá kell tennünk és ezuton ismételjük az előző számban erről *Nemesvámosnak* szólott és nyugtázott nemes adományukért a hálás köszönetet.

Beteg harcosaink javára közvetlen a kórházhoz, a legutóbbi kimutatásunk óta a következő adományok érkeztek:

Kovács Gábor Nemesvámos 7 izben, mindenkor 11 liter tejet, továbbá, 50 darab tojást és 2 tyukot. *Weisz* Jakabné 11 üveg befőttet. *Berzsák* Dezső Jutas 100 darab tojást. *László* hadapród 3 kg. barna vattát. *Rada* István kanonok olvasni valót. Dr. *Hunyadi* Jenőné Grácz 7 pár papucsot és 5 pár házicipőt. *Berger* Adolf szállitó könyveket és folyóiratokat. *Becske* Margit német olvasnivalókat. *Angolkisasszonyok* 115 fej salátát. *Peidl* Mihályné Nagyvázsony 50 darab tojást. *Gallus* százados német folyóiratokat, továbbá, 4 inget és 1 csomag teát.

Keresztesy Erzsi gyüjtése Nemesvámoson: 60 tojást, 4 kg. tépést, 1 doboz cigarettát, 2 inget és 2 kötözőruhát. *Sas* Dániel Szentgál 9 liter tejet. *Steiner* Mór vendéglős egy jégszekrényt. *N. N.* 2 üveg szilvabefőttet, mákos és turós rétest. *Bot* Vilma ovónő Enying 1 élő pulykát 20 kisüveg befőttet, 1 üveg mézet. *Polgár* Károlyné Pinkócz 35 tojást. *Fonderviszt* Jánosné Nagyvázsony 20 darab tojást, másod izben 30 tojást és egy élő kacsát. *Purger* Jánosné Nagvázsony 24 drb. tojást, 1 darab vajat. *Kronstein* Ferecné Nagyvázsony 20 darab tojást. *Fejes* Aladárné Nagypécsel 50 hölgy cigarettát és 25 darab Cuba szivart, a Veszprémi Takarékpénztár 200 füzet Tábori Levelet.

Fogadják a nemes lélek és szivtől áthatott adakozók sebesült és beteg harcosaink nevében adományaikért a kórházparancsnokság elismerő köszönetét. *Szathmáry Miklós.*

HIREK.

— **Kitüntetés.** A király Ő Felsége *Hevessy* István tábori lelkészt, az egyházmegye papját kitünő szolgálatainak elismeréseül a II-od osztályu lelkészi érdemkeresztttel tüntette ki.

— **Papszentelés.** Bibornok megyés püspök ur Ő Eminenciájának megbizásából a mult héten csütörtökön, pénteken és szombaton szentelte fel papokká *Kránitz* Kálmán felsz. püspök a ciszterciták ünnepélyes fogadalmat tett rendi növendékét, *Mészáros* Gellért és *Motz* Atanáz tanárjelölket a zirczi anyaházban.

— **Uj albiró.** A király *Keresztes József* veszprémi törvényszéki jegyzőt a devecseri járásbirósághoz albiróvá kinevezte.

— **Kispapot temettünk.** Fiatalt, hisz alig érte meg a 22 évet, életerőset, de erősebb volt nála a halál. *Csiby* Gyula meghalt s vele együtt sirbaszálltak jövendő tervei. Meg akart gyógyulni, szeretett volna pap lenni. Szomorkodva panaszkodott: mások pappá lesznek, nekem itt kell az ágyban elsinylenem. Dolgozni akart, de kettétörte a szenvedés. Sok gyötrelme után enyhületet nyujt neki a sir, lelkének meg az Ur, akivel betegsége idején nagyon sokszor egyesült. Ifju élettel ment a sirba, mikor ezután várt volna rá a munka, de az Ur utjai kifürkészhetlenek s mi megnyugszunk rendelésén. Nyugodjék békében!

— **Maximális árak.** Veszprémvármegye területére előállott annak szüksége, hogy az elsőrendü élelmicikkek maximális árát a hatóság állapitsa meg. Dr. *Véghely* Kálmán alispán a belügyminisztertől kérte az erre vonatkozó meghatalmazás megadását. Amint ez megérkezik, az egész vármegye területére intézkedni fog a tejtermékek, zöldség, hus és baromfi legmagasabb árainak megállapitásáról.

— **Nagyasszonyi hitszónok.** Az esztergomi Bazilika lelkészi hivatala *Csernoch* János hercegprimás kivánságára fölkérte *Magyarász* Ferenc dr. zirczi lelkészt, hogy Nagyboldogasszony napján Esztergomban a primási templomban ünnepi szent beszédet tartana. Amint értesülünk a kiváló szónok készségesen fog eleget tenni a magas egyházfejedelmi óhajnak.

— **Pro Patria.** Ezzel a felirással bevezetett gyászjelentőt hozott a posta szerkesztőségünkbe. Egy nemes gondolkozásu családnak szomoruságát jelentette. Ifj. *Bokrossy* Viktor, a veszprémi székeskáptalan gazd. ellenőre, a veszprémi m. kir. 31. honvéd gyalogezred tartalékos főhadnagya, a Signum Laudis tulajdonosa élete tavaszán, a királyáért és hazájáért a Strij mellett vivott vitéz küzdelemben kapott sebe következtében, 52 napi borzasztó szenvedés után, a munkácsi kórházban 29 éves korában hősi halált halt. Pénteken helyezték örök nyugalomra. Temetése impozáns volt. A családot övező közszeretet a városból igen sokat kivitt sirjához. Mikor a szertartás végeztével a temetést végző dr. *Rédey* Gyula nagyprépost szólásra emelkedve ékes szavakkal méltatta az elhunytat mint katonát, embert és tisztviselőt, mindnyájunk szivéből szólott, akik ismerték őt. Találóak, a gyászjelentés reá vonatkozó sorai. A megboldogultnak egész lelkülete sugárzik belőle. Rajongó lelkesedéssel ment, ahova a kötelesség szólitotta és hű maradt esküjéhez az utolsó szivdobbanásig. Elmulása mély fájdalmat, tátongó ürt hagyott lelkünkben. Szálljon reá szeretteinek áldása és emlékezete időtlen-időkig éljen, hogy ápolja a mi és a késő unokák lelkében is a hazaszeretet és a kötelességteljesités szent érzelmeit, amely ideálokat vére hullásával pecsételt meg. Kettétört életéből elröppent mocsoktalan, tiszta lelke találjon örök nyugodalmat egy szebb, boldogabb világban.

— **Fizetési előléptetés.** Veszprémvármegye törvényhatósága legutóbbi ülésén *Botka* István dr. vármegyei aljegyzőt a X. fizetési osztályból a IX. fizetési osztály 3. fokozatába léptette elő.

— **Az almádi bucsu.** A balatonalmádi Margitkápolna bucsuja vasárnap, e hó 18-án lesz.

— **Az uj hadikórház.** Megirtuk már, hogy a hadügyi kincstár a jutasi erdőben 300 ágyas kórházat és 150 ágyas hadikórházat szándékozik épitteni. A várossal a kivánt egyezséget megkötötték, mire a kórház épitését meg is kezdték. Most végzik a földmunkálatokat. Amint a hadifoglyok megérkeznek, a város azonnal megkezdi a vizvezeték kiépitésének munkáit is, amelynek a legrövidebb időn belül készenek kell lennie, hogy az épitkezésnél szükséges viz rendelkezésre álljon.

— **Kinevezés.** *Hunkár* Dénes főispán *Berky* Miklós végzett joghallgatót, várpalotai lakost díjtalan közigazgatási gyakornokká kinevezte.

— **Tanitónő halála.** A kötelességteljesitésnek esett áldozatul, akiről most emlékezünk. *Orbán* Ilona pomázi állami elemi iskolai tanitónő a tulfeszitett munka következtében szerzett gégesorvadásban 25 éves korában, hoszas szenvedés után a boldogább hazába költözött. Orbán Ilona a veszprémi angolkisasszonyok tanitónőképző intézetében szerezte oklevelét. Ugyanitt egyike volt a Mária-kongregáció legbuzgóbb tagjainak egészen haláláig. Veszprémben sok ismerőse részvéttel értesül korai elhunytáról. Változtassa át a Mindenható életének töviseit rózsákká, könnyeit gyöngyökké és kimondhatatlan szenvedéseit mennyei örömökké. Sirhalmán nemtőként virrasszon a halálnál is erősebb szeretet, mely a szivek kertjéből virágot hoz a sirra és könnyekkel öntözi a sirhant nefelejtsét.

— **Hus helyett hal.** A belügyminiszter a minap a hét napján kedden és pénteken betiltotta a hus és husnemü ételek árusitását. Dr. *Komjáthy* polgármester, hogy a közélelmezésen könnyitsen, halnak nagyobb forgalomba bocsátását kezdeményezi. És mert tengeri halat a jelen viszonyok között nem lehet kapni, a balatoni halászati részvénytársasággal lépett érintkezésbe. A társaság nagy jóakarattal kezelte az ügyet és a város élelmezésére készséggel rendelkezésre bocsát készletéből. A balatoni halat a városi husszékben árusitják minden kedden és pénteken. A különböző halfajok árai kilónként ezek lesznek: harcsa 3 kor., csuka 2 kor., őnhal 2 kor., ponty 2·40 kor., elsőrangu keszeg 90 f., másodrangu keszeg 50 fillér. Már a mult kedden lehetett volna kapni halat, ha a hét elején levő viharos napok lehetetlenné nem tették volna a halászatot. Ha néha megtörténne, hogy a jelzett napokon hal nem volna kapható, ugy a közönség ne nyugtalankodjék s tudja be az időjárás szeszélyének, mellyel a halásznak is számolni kell. Az árak részben olcsóbbak mint a halászati telepen kicsinyben. A szállitásra vonatkozólag a polgármester a biztosabb utat választotta. A fogyasztó közönség meggyőződhetik róla, hogy mindig friss halat fog kapni.

— **Visszaélés.** Az emberek sugtak-bugtak Veszprémben bizonyos lisztvisszaélések miatt. A jelentések alapján dr. *Véghely* Kálmán alispán megindittatta a rendőrséggel az eljárást. A nyomozásnak az lett az eredménye, hogy néhány egyén ellen elrendelték a vizsgálatot. Nem akarunk a törvényszék itéletének prejudikálni. Amint ez ügyben pontos adatok lesznek kezünkben, az esetre visszatérünk.

— **Fellebbezés.** A városi közgyülés elfogadta a tanács javaslatát, hogy a villanytelepet váltsa meg s vegye házi kezelésbe. *Tiszttartó* Sándor megfellebbezte a tanács határozatát. A vármegyei közgyülés legutóbbi ülésében jóváhagyta a tanács javaslatát. Tiszttartó Sándor ebbe sem nyugodott meg s most felebbezést adott be a miniszteriumhoz, melyben az egész ügyre felülvizsgálatot kér.

— **Halálozások.** Egy kicsit talán soknak tünik a nagy kaszás mult heti munkája. Nem tehetünk róla, a krónikás csak kötelességet teljesit, mikor beszámol. Az élet mulandóságának képéről ime a két név: *Micheller* János nyugalmazott m. kir. honvédszázados, a Ferenc József-rend lovagkeresztjének tulajdonosa életének 81. évében folyó hó 10-én reggel 8 órakor az Urban elhunyt. Földi maradványait julius hó 12-én helyezték örök nyugalomra.

Kőváry Sándor dr. felső kereskedelmi iskolai rendes tanár életének 61-ik, működésének 37-ik évében hosszu és gyötrő szenvedése után meghalt. A tanárikar szerető kollégát, az ifjuság gondos gyámolitót, a haza ernyedetlen munkást veszitett el benne.

— **Ujabb inditvány.** A városi alkalmazottakat közelebbről érdekló inditványt nyujtott be a városi tanácshoz *Weisz* M. Ignác. Azt ajánlja, hogy a rendőrök és tüzoltók ép ugy kapjanak családi pótlékot, mint a tisztviselők. Egyebekben teljesen magáévá teszi dr. *Fischer* ügyvednek mult héten ismertetett inditványát. Mindenki érzi, hogy itt valamit tenni kell a háboru által okozott nehézségek miatt. Azt gondoljuk mindazáltal legjobb, ha a konkrét javaslat megtételét a városi tanácsra bizzuk. Ismeri a város helyzetét, az egész dolog minden oldalról megvilágitva áll előtte. Össze tudja egyeztetni a méltányost a lehetőségekkel.

— **Szerezzünk be gabonát vagy lisztet.** A magyar királyi minisztérium lehetővé kivánja tenni, hogy kiki maga szerezze be jövő évi lisztszükségletét. Aki azonban nem akar annyi pénzt befektetni a lisztnemüekbe, el ne mulassza a városi hatóság utján beszerezni. Mindenki saját maga jól felfogott érdekében tegye meg ezt, mert különben nagy kellemetlenség lesz belőle. A városi hatóság ugyanis a bejelentés hiánya miatt nem tudja megállapitani a kivánt gabonamennyiséget, később azonban hiába lesz minden igyekezet, a hatóság nem segithet. Tekintettel az ügy komolyságára a városi hatóság a jelentkezés idejét 10 nappal meghosszabbitotta.

— **Megszünt rendeletek.** A publikumban téves információk vannak forgalomban arról, hogy a hadilisztre vonatkozó miniszteri rendeletek hatályon kivül helyeztek. A helyes megértés kedvéért megjegyezzük, hogy ez a hiresztelés igy nem felel meg a valóságnak. A belügyminiszter csak azt a rendeletét szüntette meg, amely előirta a pékek számára, hogy azokat a kenyértésztákat, melyeket nem a rendeletek értelmében keveri lisztből készitettek nem szabad megsütniök. A másik megszünt rendelet pedig az, hogy mostantól fogva

a közönségnek nem kell betartani a lisztkeverési rendeletet. Tehát mindenki olyan kenyeret eszik aminő lisztje van. Továbbá a kukorica mint pótlóanyag kiesett a rendeletből. Ebből kifolyólag a város sem keverteti kukoricával a hadilisztet. Kukorica lisztet nem is állitat elő, hanem csak kását. Itt emlitjük még, hogy a hatósági lisztnek árpalisztel való keverésére vonatkozó rendeletet még fennáll, a magánháztartásnál azonban nem kötelező. Ime ismét egy okkal kevesebb, hogy a közönség türelmetlenkedjék a kenyér miatt.

— **Kiutalt hadisegélyek.** A mult év aug.-ától a jövő hónapig a városunkban kiutalt hadisegélyek összege 247 ezer koronát tesz ki. Jövőre azonban ez az összeg emelkedni fog s kitesz körülbelül 370 ezer koronát. Ez az összeg nagyobb, mint a városból befolyó állami adók összessége.

— **A tanfelügyelőség megbizatása.** A muzeumok és könyvtárak országos tanácsa megkereste a helybeli tanfelügyelőséget, hogy iskolalátogatásai alkalmával az egyes községekben levő vándorkönyvtárakat vizsgálja meg.

— **Tanitók a városházán.** A háboru miatt a város tisztviselői karának több tagja hadba vonult. E miatt a létszámban hiány mutatkozik. Hogy a városi közigazgatás a háboruban is fennakadás nélkül lebonyolitható legyen, a vezetőség számol a lehetőséggel, hogy a hiányzó tisztviselők pótlására a helybeli tanitói kar egyik-másik tagját szólitja fel. Amire a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete ugyis utmutatást ad a tanitóknak.

— **Jótékonycélu előadás.** Lapunk mult heti számában közöltük *Tima* József hangulatos versét, melyet az Almádiban tartott jótékonycélu előadásra szerzett. Az előadásról és az egész ünnepségről a következő tudósitást kaptuk: „Az ünnepély igen szép számu közönség előtt folyt le. *Tima* József beköszöntője után *Magyar* Iduska szavalt gyönyörüen, nemes átérzéssel, s szinte elragadta a közönséget. A „Kis mama“ szinjátékban *Erdős* Erzsike fürdővendég, *Matkovich* Albert, *Magyar* Iduska játszottak, akik közül különösen *Erdős* Erzsikének nyilott alkalma, hogy nem mindennapi tehetségét csillogtassa. Kitünő volt Matkovich is, aki később cigánykisérettel néhány szép magyar dalt énekelt s szép bársonyos hangjában gyönyörködött a közönség. Majd *Tima* József egyfelvonásosa: „Az imádság és álom“ került szinre, mely jelenleg több szinház műsorába van beillesztve és amely a pécsi nemzeti szinházban első előadásakor igen nagy sikert aratott. E darabban végtelenül bájos volt *Kéberling* Mariska és *Magyar* Iduska. A két kis árva gyermek szerepét ugy adták, ahogy csak a szerző megálmodhatta. *Szabó* Vilma az anya szerepét játszotta oly őszinteséggel, annyi melegséggel, hogy feledtette a műkedvelőt. Az apa drámai szerepét *Tima* József adta. A darab mélyen meghatotta a közönséget. Végezetül *Csendes* Erzsike énekelt szivhez szólóan cigánykisérettel néhány szép bus magyar dalt és többször megujrázták.“

— **Bevonulási halasztás.** A gazdasági intéző bizottság arra kérte a honvédelmi minisztert, hogy tekintettel a fontos gazdasági érdekekre, a népfölkelői szemlén alkalmasnak találtak bevonulását julius 15 helyett halassza augusztus 15-ére. A miniszter azt válaszolta, hogy az 1896-ban születettek julius 15-ére hirdetett bevonulási ideje katonai szempontokból nem volt elhalasztható. Arra nézve azonban már megtörtént az intézkedés, hogy a pótszemlén besorozottak későbben hivassanak fegyver alá.

— **Adóügyi felszólamlás.** A városi adóhivatal a következő rendeletben figyelmezteti az érdeklődő adófizetőket: Az 1914. évi XLVI. t.-c. 9. §-a értelmében alakitott adófelszólamlási bizottság elé terjesztendő adókiszámitási javaslatokat feltüntető lajstrom folyó hó 19-től 8 napra a városi adóhivatalban kitétetvén, azt mindenki megtekinthetti s az őt, vagy másokat illető adójavaslatokra nézve észrevételeit megteheti. Ezek az észrevételek az adókivetés megkezdéséig irásban a pénzügyigazgatóságnál — utóbb pedig — akár szóval, akár irásban az adófelszólamlási bizottságnál terjeszthetők elő. Az aláirás nélkül benyujtott észrevételek azonban a tárgyalás során nem vétetnek figyelembe.

— **A Szent István-napi körmenet.** Magyarország minden esztendőben kegyelettel ünnepli meg Szent-István napját, mikor országos jellegű körmenetben viszik körül a Szent Jobbot. Mióta ezt az ereklyét őrizzük, talán sohasem volt annyira aktuális, hogy az ünnep méreteiben és fényében minél hatalmasabb legyen, mint az idén. Az *Országos Katholikus Szövetség* már a katholikus nagygyülések határozatai folytán is felhivást intézett 1915. augusztus 20-nak megünneplése érdekében, ezt szétküldötte az egész országban, hogy amennyire csak a viszonyok megengedik, a hivek minél nagyobb serege zarándokoljon fel Budapestre és kisérje utján a Szent Jobbot. Emellett felkérte a lelkészkedő papságot, hogy mindenütt az országban készitsék elő az első magyar király emlékének megünneplését. Ebben az évben a szokásos megemlékezéshez csatlakozzék milliók ajkáról az ima amely diadalt és dicsőséget kér az igazságért küzdő fegyvereknek.

— **Jövendő választópolgárok.** A választásokról szóló uj törvény előirása szerint a választói jog bizonyos esetekben az irásolvasáshoz van kötve. Ezt azonban bizonyitani kell. A fiatalabbaknál a hat elemi osztály elvégzéséről szóló bizonyitvány lesz az okmány, mely jogosit a választásra. A kir. tanfelügyelőség az egész vármegyét öt körzetre osztotta s igy vizsgáztatták a kiküldött miniszteri megbizottak a jövendő választópolgárokat. Dr. *Vértesy* Gyula kir. tanfelügyelő körzetében volt 30 község, amelyben 94 fiu kapott sikeres bizonyitványt, *Csomasz* Gyula 47 községben vizsgáztatott eredménnyel 184 tanulót, *Göndör* Ferencében 48 község 160 levizsgázottal. *Papp* Sándor nyug. tanfelügyelő 34 község tanulóit vizsgálta meg, ahol 142 rendelkezett a kellő ismeretekkel és végül dr. *Pólya* Sándor 51 községben 212 bizonyitvány kiállításával juttat majd évek multán ugyanannyi választót az urnákkoz. Igy alakul ki a jövendő társadalom képe, most még csendben, lassan, hogy később tettekkel tényező legyen.

— **Uj hadifoglyok.** A hadifoglyokra vonatkozólag dr. *Török* Gyula rendőrkapitány a következő rendeletet bocsátotta ki: Közhirré teszem, hogy a hadvezetőség a hatóságom területén levő nagyobb gazdaságok részére 90 orosz hadifoglyot engedélyezett. A foglyok őrizete a munkaadó kötelessége, azonban a munkaadóra e tekintetben háruló felelősségen kivül a közigazgatási hatóságoknak is különös gondot kell forditani a hadifoglyok magatartásának ellenőrzésére, hogy azok államrendőri szempontok alá eső cselekedeteket, továbbá a testi és vagyoni épség ellen irányuló büncselekményeket el ne követhessenek. Hogy azonban a hatósági közegek ezen feladatoknak megfelelhessenek, kell, hogy a város minden lakosa támogassa őket a hadifoglyok szemmeltartásában, mert ilyen nagy tömegben bizonyára lehetnek rosszindulatuak is. Ezért a hadifoglyokkal emberségesen kell bánni és nem ellenszenvesen, mert a jó bánásmód bennük is jó érzéseket és indulatokat fog kiváltani. Amennyiben azonban a közönség bármely tagja azt észlelné, hogy a hadifoglyok rendellenesen viselkednek, vagy pedig viselkedésük szökés vagy bármely államellenes cselekmény elkövetésének gyanujára adna okot, ugy felkérem, hogy ezt hivatalomnál a további intézkedések elrendelése céljából azonnal jelentse. A fogolytartó gazdáknál intézkedtem, hogy a foglyokat ne engedjék a városban egyenkint menni és ha a közönség mégis ellenkezőt tapasztalna, ugy ezt is jelentse nálam.

— **Még mindig a hadisegély.** A vármegyei gazdasági intéző bizottság tudomására jutott, hogy még mindig vannak olyan hadisegélyesek, akik megtehetnék, hogy a mezőgazdasági munkában résztvegyenek és még sem teszik. A bizottság megkeresésére dr. *Véghely* Kálmán alispán ujabb felhivást intézett a kör- és községi jegyzőkhöz, hogy a visszaéléseket ellenőrizzék és amennyiben munkabiró tétlenkedőket találnak, a hadisegély megvonása tárgyában tegyenek jelentést az illetékes főszolgabiróknak.

— **A mezőkomáromi Sióhid.** A Siócsatorna szabályozásával kapcsolatosan a Sióhidak és ezek között a mezőkomáromi vámos fahidnak átépitése is szükséges lévén, a földmivelésügyi miniszter ezeknek és igy a szóban levőnek is saját, illetve államköltségen való ujjáépitését elvállalta. A mezőkomáromi vámoshid épitését megelőzőleg tartott helyszini tárgyalás alkalmával, figyelembe véve azt, hogy a vámszedés az ottani forgalmat különösen éjjel és nagyobb szállitásoknál megakasztja és egyébként közgazdasági szempontból is a vidékre hátrányos, a helyszini szemle alkalmával Veszprém vármegye küldöttjei az érdekeltek előtt a vámszedési jog megszüntetésének kérdését is felvetették. — E tárgyalásról felvett jegyzőkönyv alapján Veszprém vármegye törvényhatósági bizottsága a vármegye alispánját a vámszedési jog megváltása iránt előző tárgyalásokra és javaslattételre utasitotta. A tárgyalások az esztergomi káptalan, mint tulajdonos és a vármegye között nem vezettek eredményre. Ezért és tekinttel arra a körülményre, hogy a folyamatban levő Sió szabályozás folytán a régi fahid a közel jövőben lebontásra kerül, a vármegye törvényhatósági bizottsága a vámjog, illetve vámtárgy megválthatásának kimondását kéri a kereskedelmi minisztertől.

— **Méhészeti tanfolyam sebesült katonák számára.** A pápai katonai kórházak vezetősége ügyes tervet valósitott meg. Mig a könnyebben sebesült katonák egészségüket visszaszerzik, az időt arra használhatják fel, hogy megtanulják és gyakorolják a gazdálkodásnak egyik igen jövedelmező mellékágát, a méhészetet. Julius 5—17-ig a pápai állami tanitóképző intézetben 40 sebesült katona részére méhészeti tanfolyamot rendeznek. A tanfolyam vezetésével *Varga* Sándor marcaltői plébánost bizták meg, aki naponkint vonaton jár le az előadások megtartására. Hasonló tanfolyamot tartottak már Kolozsvárott is a sebesült katonák számára.

— **Bánjunk jól a hadifoglyokkal.** A veszprémi főszolgabirói hivatalhoz panaszok érkeztek, hogy a bánásmód a hadifoglyokkal nem mindenütt kielégitő. A kifogásokat különösen az élelmezés miatt teszik. *Kerényi* Andor főszolgabiró utasitotta a községi előljárókat, hogy az ügyet mindenütt vizsgálják meg és a szükséges ellenőrzést gyakorolják. Amint a hatóság konkrét eset tudomására jut, fellép a honvédelmi miniszter rendeletének betartása érdekében.

— **Gépkezelőtanfolyam.** A kereskedelemügyi miniszter a folyó évi cséplési munkálatok megkönnyitése, illetve ezen munkákat végző cséplőgépeket hajtó gázmotorok (szivógáz, benzin nyersolajmotorok) kezeléséhez szükséges szakerők képzése érdekében elrendelte, hogy a budapesti m. kir. technológiai iparmuzeumnál, a szegedi állami felsőipariskolánál, a győri, marosvásárhelyi és nagyváradi állami fa- és fémipari, a miskolczi, pozsonyi és pécsi állami fémipari szakiskolánál, 48 elméleti és 24 gyakorlati tanórával, négy hétre terjedő motortanfolyamot rendezzenek, melyre nemcsak polgári jelentkezőket, hanem a kórházakban utókezelés alatt álló és lábadozó kellő előképzettségű rokkant katonákat is felvegyenek.

— **Viszontelárusitók ellen.** Minden rendőri ellenőrzés és tilalom mellett is megtörténik, hogy viszontelárusitók magánházaknál értékesitik magas áron élelmicikkeiket. Hogy ilyesmi elő ne fordulhasson, *Kerényi* Andor főszolgabiró ugy határozott, hogy járásában élelmiszer vásárlására csak ugy ad engedétyt, ha a viszontelárusitó a jegyzőtől és birótól engedélyt hoz, hogy az illető községi előljáróságnak nincs kifogása ellene, ha abban a községben a viszontelárusitó vásárol. Erre a főszolgabirói hivatal kiállitja az engedélyt, de azzal a kikötéssel, hogy a viszontelárusitó a veszprémi piacra köteles hozni áruit, a saját lakásán nem árusit és erről a rendőrséget is értesiti.

— **Bérbeadandó vadászterületek.** Zircz község képviselőtestületének 1915. évi jul. hó 10-én tartott közgyülésében hozott határozata alapján Zircz község határában, a zirczi Gazda és Zsellér közönség tulajdonát képező szántóföld, rét, erdő és legelőből álló 1764 kat. hold területen gyakorolható vadászati jogot 1915. évi augusztus 1-től 6 egymásután következő évre vagyis 1921. évi jul. 31-ig, folyó évi jul. hó 20-án délelőtt 10 órakor a községházánál nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek bérbe adják. Kikiáltási ár 100 kor. Az árverési feltételek Zircz községháza hivatali helységben a hivatalos órák alatt megtekinthetők. A közelebb fekvő községek közül még Kishidegkut szintén bérbeadja vadászterületét.

— **Hanyagságért.** *Sári* László bérkocsis bérkocsijával nem jelent meg a megrendelőnél a kitüzött időre. A rendőrség ezért 5 K pénzbüntetésre, vagy egy napi elzárásra itélte. Ugy látszik, bérkocsisaink közül egyik-másik a háboru alatt a pontos megjelenéstől felmentve érzi magát. Okát most nem kutatjuk, de mert hasonló eset mással is megtörtént, a rendőrség eljárását megokoltnak tartjuk.

— **Balatonfüred-fürdő** látogatottsága — a háborus viszonyok ellenére is — igen élénk, amennyiben az igazgatóság által kiadott kimutatás szerint junius 26-ig az átutazó vendégek száma 612, az állandó vendégek száma 2208, összesen 2860 vendég.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

— **Hosszabb aratási szabadság.** A gazdasági intéző bizottság mult heti üléséből kifolyólag távirati uton kérte a IV. honvédkerület és a IV. katonai kerület parancsnokságát, hogy tekintettel a többszörös esőre, mely az aratást késleltéti, hosszabbitsa meg a katonák aratási szabadságát tiz nappal. Mindkét parancsnokságtól az a válasz érkezett Pozsonyból, hogy ebben a kérdésben átirnak a honvédelmi miniszterhez.

— **Tulkapások a piacon.** A rendőrség erélyes kézzel ellenőrzi, hogy a hatóságilag megállapitott piaci árakat mindenki betartsa. De mert mindig vannak kapzsi emberek, ne csodálkozzunk, ha a rendőrség néha büntetni is kénytelen. De ez csak a fogyasztók érdekében történik. Ismételten kérjük városunk közönségét, *működjék* közre a hatóságokkal, hogy az élelmezés kérdését türhetővé lehessen tenni. Az alábbiakban csokorba kötve adjuk, hogy a rendőrség megteszi kötelességét. Aki vele nem akar összeütközésbe kerülni, tartsa be pontosan a rendeleteket, különben ugy járhat, mint az alább felsoroltak.

Dr. *Török* Gyula rendőrkapitány *Almásy* Józsefné papkeszi lakosnőt, mert a helyi piacon a közönséges meggyet a meghatározott maximális árnál magasabban adta, 20 korona fő- és 20 kor. mellékpénzbüntetésre itélte. *Lennert* Ferencné veszprémi lakosnő 4 korona pénzbüntetést vagy 12 órai elzárást kapott, mert a piacon kivül adta el a tejet s továbbá, mert ugyanakkor a tejet a maximális árnál magasabban árusitotta, 20 korona fő- és 20 korona mellékpénzbüntetésre, behajthatatlanság esetén 2 napi elzárásra itéltetett. *Korpádi* Gábor felsőörsi lakost, mert a piacon kivül — a Singer-féle korcsma udvarán — adott el krumplit, 4 kor. pénzbüntetéssel sujtották, ami behajthatatlanság esetén 12 órai elzárással lesz egyenlő.

Csak örülni tudunk, hogy a rendőrség arra is ügyel, hogy a piacon a disztelen pörlekedések, botrányos veszekedések gyakoriak ne legyenek. Különösen, hogy a csunya káromkodás el ne harapódzék. Ime a példa:

Domján Gáborné alsóörsi lakos 10 korona birságot fizet piaci botrány okozásáért s azért, mert egy uriasszonynak az uristenét szidta, mivel az a maximális áron felül nem akarta megvenni a babját. Ezenkivül a piaci árusitástól kétheti időtartamra eltiltották.

Barasics Pálné szül. Karlovicz Erzsébet 50 korona, vagy 5 napi elzárásra itéltetett, mert nyüves, romlott disznótöpörtyüt árusitott a piacon.

— **Kevés az aprópénz.** Annak ellenére, hogy a m. kir. pénzverő hivatal a háborus állapot bekövetkezte óta teljes munkaképességének felhasználásával állandóan ver egy koronás, tiz és kétfilléres érmeket, minélfogva már eddig is tetemes mennyiségü uj váltópénzérem kerül forgalomba, a fenforgó hiányt még sem sikerült megszüntetni, aminek oka voltakép nem a váltópénzérmek hiányában, hanem abban a körülményekben leli magyarázatát, hogy a lakosság nagyrésze a váltópénzérmeket elrejti, azokat ily módon a forgalomból kivonja, miáltal ugy a hazai közgazdaságnak mint a pénz- és kereskedelmi forgalomnak mérhetetlen károkat okoz. Hozzájárulnak a lakosság ily irányu magatartásához azok a lelkiismeretlen forrásból származó és minden alapot nélkülöző hiresztelések is, amelyek a bankjegyek értéktelenedésével ijesztik a tájékozatlan közönséget. Kivánatos volna, ha a lelkészek, tanitók és a néppel többet érintkező hatóságok az egyszerübb embereket felvilágositanák s megmagyaráznák, hogy a váltópénz elrejtése most nemcsak káros, de hazafiatlan cselekedet is egyuttal.

— **Az ujonnan megszállott területek postai kezelése.** A soproni posta- és távirdaigazgatóság arról értesiti a közönséget, hogy a hadseregfőparancsnokság ujabb intézkedése szerint Orosz-Lengyelországnak magyar és osztrák katonai igazgatás alatt levő területére szállitott postacsomagok ezentul vámkötelesek lesznek. Az ezen helyeken felállitott állandó jellegü postahivatalokhoz szóló csomagokhoz ennélfogva jövőben 2 darab árubevallást kell csatolni.

— **Értesités.** A sümegi áll. s. községi polgári leányiskolával kapcsolatos — 40 növendék számára berendezett — internátusba felvétetik minden 8-ik életévét betöltött leányka, ki az elemi, vagy polgári leányiskolába jár és orvosi bizonyitvánnyal igazolja, hogy teljesen egészséges. A teljes ellátás díja 50 kor. havonkint. (Étkezés, mosás, fütés, világitás.) A felvételre vonatkozó megkereséseket iskolai, születési- és orvosi bizonyitvánnyal fölszerelve, legkésőbb augusztus hó 10-ig a polgári leányiskola igazgatóságához kell benyujtani. Dr. *Lukonich* Gábor tb. megyei főorvos, iskolaszéki elnök. *Cserny* Mária polg. isk. igazgató, *Szücs* Zsigmond földbirtokos, gondnok.

— **A harctéren elhalt katonák exhumálása.** A magy. kir. belügyminiszter legujabb rendelkezése szerint a harctéren elesett, vagy a tábori egészségügyi intézetekben elhalt katonai személyek holttestének exhumálása és elszállitása iránti kérvényt a folyamodó tartózkodási helye szerint illetékes katonai parancsnoksághoz kell beadni. Ez a katonai parancsnokság továbbitja a kérvényt és pedig amennyiben valamely a hadsereg hadtápkörletében eltemetett holttestről van szó, az illető hadsereg hadtápparancsnokságához, vagy ha az illető hadtápkörlet pontos határa nem volna ismeretes, a hadtápfőparancsnoksághoz. Exhumálások csak külön sirokból történhetnek. Az exhumálás e célra kiküldött katonai képviselő jelenlétében történik, aki egyuttal a hullaszállitási levelet is aláirja. Ez a rendelkezés csak a jelenlegi viszonyok között és csak a hadsereg körzetében nyer alkalmazást. Az általános leszerelés után a béke időben érvényes szabályok szerint történik.

Nyilatkozat.

Alulirott kijelentem, hogy a rólam és családomról szóló rágalmazó hirek alaptalanok.

Aki ezen rágalmakat továbbra is hirdeti, birói uton fogok ellene eljárni.

Ifj. Horváth Sándor
katonai sütőmester, Veszprém.

A gazdák és a merkantilisták.

Az uj maximális gabona árak leszállitása ügyében több város felterjesztést intézett a kormányhoz. A gazdák hivatalos lapja ezt a mozgalmat a merkantilisták hadjáratának minősiti a termelők ellen. A gazdák lapjának sok tekintetben igaza van. Egy kis statisztika azonnal meggyőz bennünket, hogy a kereskedelmi termékek árának maximálása nélkül a gabonaárak megállapitása is sérelmes.

A kormánynak kötelessége volna maximális árt szabni a kereskedelmi termékekre is. Ezek jelenlegi árai a földmives osztályt mértéken felül sujtják. Meg kellene állapitani a gazdasági gépek, ipari termékek maximális árát is, ha azt akarják, hogy a gabonaárakat lejebb szállitsák.

A gabona maximális árát 41—40 koronáról most 37—36 koronára szállitották le, vagyis az uj árak *nem lesznek kétszeresei* a régi, békés idők gabona-árainak.

Ezzel szemben az ipari termékek árai hatványozódtak. Pl. a gépolaj volt 30 K, most 110 K. A benzin volt 30 K, most 160 K. A maláta volt 26 K, most 150 K. A hengerolaj volt 73 K, most 315 K., Napszám volt 3 K, most 7 K. Fuvar volt 16 K, most 48 K.

Ezek az árak azt mutatják, hogy az ipari cikkek drágulása *tetemesen felülmutja* a gabonanemüek árának emelkedését, tehát ezeknél is okvetlenül szükséges volna a maximális ár megállapitása, mert enélkül a földmüvelő magyarsággal méltánytalanság történik.

Az egyre jobban kiélesedő agrárius és merkantilista harcról a „Gazdaszövetség" legutóbbi száma igy ir:

„Budapest székesfőváros kezdeményezésére több oly város, amelyben sok a *gyári üzem*, mozgalmat inditott, hogy a legutóbb megállapitott gabonaárakat a kormány még lejebb szállitása. A főváros béke idején is mindig előljárt, ha a gazdák érdekei ellen kellett sikra szállni. Csak önmagához következetes a fővárosi törvényhatóság, ha akkor, mikor háboru van, mikor a lövészárkokban főleg a földmivelők vére ömlik s mikor a leverejtékesebb munkával dolgoznak a mezőkön a termelők százezrei, ujra támadást vezényel a földmivelő gazdák ellen. A mozgalom ugy fest, mintha a városi lakosság érdekét akarnák előmozditani. Voltakép azonban egy méltánytalan hajszával állunk szemben, melyre még meg fogja adni a választ a hátbatámadott földmivelő-osztály. Ez a földmivelő nép egy szót sem szólt, mikor a mult év őszén *csak a gabonaárakat maximáltak*. Most 41—40 koronáról 37—36 K-ra szállitották le a buza árát. Ez ellen sem tettünk kifogást. Mikor azonban 27—31 koronás árakat akarnak a gyárosok, a szociálisták és a főváros, akkor lehetetlen szó nélkül türni a már hajszává fejlődött okvetlenkedést. Magunk sem lelkesedtünk az árak tulzásba hajtásáért, de az uj maximális árak lejebb szállitása már igazságtalanság lenne. Magasak ezek az árak normális időkben, de most, mikor a termelési költségek is rendkivüliek, lehetetlen ellenük kifogást tenni. Ha pedig a főváros és követői a gazda terményeinek az árát le akarják nyomni, erélyesen követeljük és sürgetjük a földmivelő népben rejlő hatalmas energiával, hogy végre vessenek véget a *kartellek uzsorájának s szabják meg a gyáripari cikkek árát is*".

A háboru krónikája.

Julius 11. A helyzet nagyjában változatlan. Krasznikától északra az oroszok az elmult éjjel ismét sikertelenül ujitották meg támádásaikat.

A tiroli arcvonalon az olaszok több támadásait visszavertük.

A németek a franciák támadásait viszaverik.

Julius 12. A helyzet valamennyi harctéren változatlan.

Az olasz vereség óta a harctéren nincs változás.

A támadó angolok jelentékeny veszteséget szenvedtek. A franciak támadásait a németek visszaverték és sulyos veszteséget szenvedtek.

A török harctéren az április 25-iki partraszálláskor 6000 angol esett el. Most is minden csapatszállitásnál a katonák jelentékeny része elesett.

Julius 13. Az orosz harctéren nagyjában változatlan a helyzet. A Bug mentén csapataink elfoglalták az oroszok egy támasztópontját. A németek északon, Suvalki és Kalvarja közt négy kilométer szélességben rohammal elfoglalták az orosz állásokat.

A tengermelléki arcvonalon több olasz támadást visszavertek vitéz katonáink. A tiroli határon is meghiusult az olaszok ujabb támadásá. A karintiai határterületen ágyuharc folyik.

Az angolok Ypern vidékén kudarcot vallottak. Souchez környékén vereség érte a franciákat. Az ailly-i erdőben összeomlott a németek tüzelésében a francia gyalogság támadása. Más helyeken is kudarc érte a franciákat.

Az utóbbi időben a montenegróiak a hercegovinai határon élénkebb, de teljésen sikertelen tevékenységet fejtettek ki. Igy nemrég ismét mintegy két montenegrói zászlóalj nehéz ágyukkal való hosszasabb lövetés után megtámadta határállásainkat Aftováctól keletre. Visszavertük őket. Egyik repülőnk egyidejüen nagyon sikeresen bombázott egy montenegrói tábort. Tovább délre egy ellenséges zászlóalj a határon át előretört. Csapataink ellentámadása ezt a zászlóaljat is visszaverte montenegrói területre. Trebinjétől keletre az ellenség mult heti kudarca után hasztalan iparkodott nehéz tüzérségi tüzzel hatást elérni.

Julius 14. Az orosz harctéren az általános helyzet változatlan.

A tengermelléki arcvonalon tegnap helyenkint heves tüzérségi harc volt. Több olasz gyalogosezrednek Redipugliánál ellenünk intézett támadását visszavertük. A karintiai és tiroli határterületen a helyzet változatlan.

A németek a souchezi cukorgyár mellett a franciáknak egy kézigránát-támadását visszaverték. A németek a temető ellen intézett rohamukkal kapcsolatban a temetőn tul állásukat hatszáz méter szélességben előretolták és az Arrasz felé vivő ut mentén fekvő Cabaret Rouget elfoglalták. A foglyok száma három tisztre és kétszáztizenöt főnyi legénységre emelkedett. Az ellenséget, amely több izben támadásnak indult, tüzelés alá vették és igy a támadás végrehajtását meghiusitottuk. A Maas és Mosel között az ellenség élénk tüzérségi tevékenységet fejtett ki. A Bois de Pretreben az este és az éjjel folyamán négy támadást intézett a németek állásai ellen, amely nagy veszteséggel az állások előtti tüzelésben összeomlott.

Julius 15. Az orosz harctéren nincs változás.

Tüzérségi harcot és csatározást nem tekintve, a délnyugati harctéren semmi sem történt.

Az Argonnokban egy német támadás teljes sikerrel járt. Vienne le Chateau-tól északkeletre körülbelül 1000 méter szélességben elfoglalta a franciák harcvonalát; 1 tisztet 132 főnyi legénységet elfogtak, egy géppfegyvert és egy aknavetőt zsákmányoltak a németek. Boureuilleistől délnyugatra a német csapatok rohammal elfoglalták az ellenség magaslati állását. A 285. magaslat (La

Fille Morte) a németek birtokában van. 2581 francia, köztük 51 tiszt jutott sebesületlenül fogságba, ezenfelül 3—400 sebesült foglyot vettek ápolásba. Zsákmányul 2 hegyi ágyu, 2 revolverágy, 6 géppuska és nagymennyiségü hadiszer esett. A német csapatok hasznavehetetlenné tettek 8 ágyut, amelyek most az ellenfelek harcvonalai között állanak.

Julius 16. Az orosz harctéren a helyzet általánosságban változatlan. Csapataink a Dnyeszter mellett, az északi parton több helyen sikerrel harcolnak. A németek az északi harctéren mindenfelé előbbre haladnak. Elfogtaltak több orosz állást és több várost, köztük Prasznisst.

A doberdói fensik egyes pontja ellen az olaszok ismét élénk ágyutüzet inditanak. Több gyalogsági támadást is megkisérlettek, különösen a Sdraussina és Polazzo közt, de ezeket, mint mindig, nagy veszteségükkel visszavertük.

A franciák tegnapi nemzeti ünnepükön nagy támadást kezdtek az Argonneokban. Erős, uj csapatokkal és nagy munciópazarlással ki akarták köszörülni a minapi csorbát. Elkeseredett harc után támadásuk kudarcot vallott. Az ellenséget „szokatlanul nagy veszteség" érte. A harctér más helyein is vereség érte a franciákat.

A Dardanella-arcvonalon semmi sikerük sincs a szövetségeseknek. Ha támadnak, a törökök visszaverik őket. A támadóknak vesztesége igen sulyos. A mezopotámiai arcvonalon teljes vereség és igen nagy veszteség érte az ellenséget.

A Pyreneusok körül.

— Irta: **Zsigmond János.** — 33

Vannak, akik a franciát is, mint román faju népet a hanyatlás lejtőin látják. Akik róluk ilyen fölfogást táplálnak, sok mindenre hivatkoznak állitásuk bizonyitására. Következtetni lehet erre külső és belső tünetekből egyaránt. Annyi bizonyos, hogy a francia-román külsőleg nem mutatja azokat a tüneteket, melyeket a hanyatlás tüneteinek szoktak általában venni. Legalább is a külsőségek után itélve a francia-román csak kis részben mutatja ezeket a hanyatlási tüneteket.

Franciaországban járva, minden benyomást, mit a külsőségek keltenek, kedvezőnek kell tartanunk. Akár városaikban, akár falvaikban mindenütt rend és tisztaság honol. A nép mindenütt munkában, még pedig szorgos munkában található. A tétlen henyélésnek, az oktalan költekezésnek sehol semmi nyoma. A takarékosság általában a francia jó tulajdonságai közt szerepel mindig. Közlekedési eszközeik kifogástalanok, az emberekkel való bánásmód mindenütt szép és jó, kivéve most a háboruban. Szóval olyan nép körében érezzük magunkat, mely minden téren elárulja, hogy akar élni, létezni és öntudatosan haladni. Külsőleg tehát a legszigorubb kritikus sem tudna olyas valamit fölfedezni, ami a hanyatlást kétségtelenül beigazolná.

Ámde ezek mellett a jótulajdonságok mellett, az életrevalóságnak ezen kétségteler bizonyitékai mellett ott vannak a hanyatlásnak leplezett tünetei. Ezeket a leplezett tüneteit a hanyatlásnak sokan — nem alap nélkül — olyan komolyaknak tartják, melyek magukban is elegendők a kétségtelen hanyatlás megállapitására. Minden népnél, így az ó-kor kulturnépeinél is, különösen a görög-római pogány társadalomban a hanyatlás mindig a hitetlenséggel kezdődött. Amig az istenekben való hit erős volt, Rómát semmiféle földi hatalom le nem győzhette, ugyanakkor a közerkölcsök terén is a legszebb összhangot találjuk a vallásossággal.

A vallásos hit, és nyomában a közerkölcsök hanyatlása a legcsunyább tüneteit mutatta a hanyatlásnak. A fényüzéssel beköszöntött a pénz uralma. Pénzért mindent lehetett kapni, mert Rómában minden eladó volt. Innen kezdve a hanyatlás föltartóztathatatlanul terjedt tovább. A hanyatlás nem volt rohamos, mert nagy népnél még hanyatlásának legnagyobb fokán is marad annyi a régi erkölcsi tőkéből, amivel egy ideig eltengetheti életét. A hanyatlás utján a kereszténység állitotta meg egy időre a római-görög világot. Ez adott egy kis friss életerőt a társadalom petyhüdt testébe. Végleg megállitani a hanyatlás utján ezt sem tudta, mert a mult bünei már annyira megrongálták a társadalom testét, hogy azt még az ilyen morális orvosszer se volt képes a teljes gyógyulás utjára vezetni

Ha összehasonlitjuk az ó-kor görög-római társadalmát a most élő román népek társadalmával a vallásos hit terén, akkor lehetetlen meg nem találnunk a kettőnek egyezését ezen a téren. A román faju népek, élükön a franciával, eljutottak vallástalanságban oda, ahol az ó-kor pogány kulturvilága volt. Kivételek mindenkor voltak és lesznek is, de általában megállapitható ez a jelenség a franciákon kivül az olaszoknál, spanyoloknál és portugáloknál, mint a román faju népek képviselőinél. Igaz hogy az olasz és spanyol-portugál románoknál ez a jelenség inkább az értelmi osztály körében tapasztalható, semmint a köznépnél, ámde valamely népnek az értelmi osztálya annyira fontos és számotvető tényezője a nemzeti életnek, hogy ez maga már képviseli az egész nemzetet. A szellemi irányitás bármely irányban, mindig az értelmi osztályból szokott kiindulni, ugy hogy annak minősége mértékül szokott szolgálni az egész nemzet megitélésénél.

Amint a romlás, ugy a javulás folyamata is az értelmi osztályból szokott kiindulni. Felülről szokott romlani mindig valamely társadalom, viszont a megujhodás is onnan indul ki.

Ezen az alapon a román faju népekre méltán rá lehet ütni a hanyatlás bélyegét. A vallástalansággal együttjáró hanyatlás tünetei se maradnak el az emlitett népeknél. Ugyanezek a hanyatlási tünetek hasonlóan megvoltak az ó-kori görög-római társadalomban is. Az élvezetek tulhajtott hajhászása, a nemi kicsapongás és nyomában a gyermektelenség mind olyan tünetei ma is egy hanyatló társadalomnak, melyek nem hiányoztak a multban sem. Az ember ugyan mindig ember marad, büneivel és jótulajdonságaival együtt, de a kellő határok betartása mindig jele volt és lesz is ezen a téren a társadalom erkölcsi alapjának. Ugyanezeket a tüneteket megtaláljuk ma a román fajoknál, különösen a franciáknál olyan mértékben, mely már tullépi az általánosan megengedett határt és nem indokolható se mérséklettel se bármily más mentőkörülménnyel. A hanyatlás tehát ezen a téren is megállapitható.

Ha átmegyünk a politikai térre, ott is megtaláljuk az ó-kori görög-római társadaloméval azonos tüneteit a hanyatlásnak a román népeknél. A görög-római társadalmat hanyatlása korában alig jellemezte valami jobban, mint az örökös politikai nyugtalanság, az örökös pártharcok, melyek valóságos anarchiává fajultak időnként. Mindig akartak valamit, de jóformán maguk se tudták, hogy mit. Rendet és nyugalmat csak a császárság vasmarka tudott teremteni köztük, ami szükséges is volt az általános anarchia közepette.

IRODALOM.

* **Daliás hősök.** Ezen a cimen rövidke dalokba foglalva örökiti meg *Markos* Gyula hős fiaink bravurjait. Nem költői tárgyak feldolgozása a könyvecske, hanem való események versbe foglalása. Az első kötetet a honvédelmi miniszter adta ki.

Anyakönyvi kivonat.

— 1915. julius 4-től julius 14-ig. —

Születés.

Horváth László és Árnhoffer Teréz fia István r. kath. — Terdy István és Málik Ida leánya Irma Karolina r. kath.

Halálozás.

Marcsek Antal r. kath. 6 hónapos. — Róbert Márton cipésziparos r. kath. 66 éves. — Léber Mihály r. kath. 5 hónapos. — Micheller János nyug. honv. százados r. kath. 81 éves. — Dr. Kőváry Sándor felsőkeresk. isk. tanár unit. 60 éves. — Széll Ferenc napszámos ref. 86 éves. — Özv. Mór Andrásné Venzl Margit napszámosnő r. kath. 87 éves. — Lennert Antal r. kath. 2 éves. — Cséby Gyula papnövendék r. kath. 21 éves. — Szelecki József r. kath. 3 hónapos. — Schnelbach Vilma r. kath. 17 napos. — Özv. Kis Elekné Bregovics Teréz szegényházi tag r. kath. 64 éves. — Perger József mezőgazdasági cseléd r. kath. 49 éves.

Házasság.

Zsebe István napszámos r. kath. és Boros Mária varrónő r. kath.

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-tér 22. sz. Telefon 49. Inter-urbán

Wellner Gyula

régi jóhirü fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadlás nélküli műfogak speciális készitője.

Számtalan elismerő levél.

Tanitóknak kedvezmény.

1035
1915.

Hajmáskér község tulajdonát képező **üzlethelyiségnek** is alkalmas

kettő ház

julius 24-ig szabadkézből eladó.

Felvilágositás kapható a község elöljáróságánál.

Hajmáskér, 1915. jul. 13.

Községi elöljáróság.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

veszprémi főügynöksége

elfogad **tüz-, jég-, betörési, baleset, szavatossági, élet- és járadék-biztositásokat.**

A társaság a legrégibb és legnagyobb magyar biztositó intézet; — biztositéki alapjai meghaladják a 210 millió koronát s igy minden tekintetben a legnagyobb biztonságot nyujtják.

Irodai helyiség: **Szabadi-utca 3. sz.** földszint. Képviseli: **SULY LÁSZLÓ.**

Vizsgázott géplakatos

ki már több éven át önállóan csépelt benzinmotoros gépekkel, cséplést vállalna. — Cime:

Györe Ferenc, Veszprém

Hosszu-utca 26. szám.

Ki tudja meddig tart a háboru?

Éppen azért

mindenkinek érdeke

hogy

cikkeit

ott szerezze be, ahol a legjobbat legolcsóbban kapja. Női fehérneműeket és férfi ingeket, lábravalókat legcélszerübb.

Rádynál venni,

ahol a nagy készlet lehetövé teszi az olcsó és kényelemszerinti kiszolgálást. — Divatos retikülökből és pénztárcákból

állandóan

szintén nagy választékot találunk, ugyszintén kalapokban, gallérokban és divatnyakkendőkben olyan készlet van, hogy bármilyen kényes ízlést kitudunk elégiteni.

Rádi István és Tsa

Veszprém.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészitö

VESZPRÉMBEN

Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen uj orgonák épitését a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakitását és hangolását jutányos árban számitom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készitek. ZONGORÁK javitását és hangolását ugy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközlök.

Bakos Kálmán

füszer- és csemegekereskedő

Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.

ásványvíz nagy raktára!

Ajánlom **friss töltésü ásvány- és gyógyvíz nagyraktáramat.**

Az összes bel- és külföldi ásványvíz és gyógyvizek állandóan raktáramon vannak. Főraktára:

a szt. Lukács Kristály víznek,

rendkivül kedvelt szénsavas borviz eredeti porcelándugós üvegekben

2 lit.	1 6/10 lit.	1 lit.	1/2 lit.
64 fill.	56 fill.	48 fill.	30 fill.

Főraktára: **Salvator lith** savanyúvíznek, **Mohai Ágnes, Giesshübli, Csízi, Petánci, Calsbadi, Marienbadi, Preblaui, — Bikszádi, Borszéki, Guber, Parádi, Halli** stb. stb. vizeknek.

KESERŰVIZEK.

A vizeket vidékre szállitva a csomagolás önköltségen lesz felszámitva. Nagyobb vételnél engedmény, ismételadóknak előnyár.

Az összes füszer-, csemege- ásványviz- és háztartási cikkekről a nagy árjegyzék bárkinek megküldetik.

Alapittatott 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készit a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

a legegyszerübbtől a legfinomabb kivitelig minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

ugymint: röpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetmények, falragaszok, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt táblázatok, névjegyzék, meghivók, eljegyzési és eskétési tudositások, számlák, cimkék, stb. stb., jutányos árakon számitva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint füzve vagy bekötve szállittatnak. Hivatalos levélpapirok és borítékok, okmányborítékok mindenféle alakban és szinben. Egy és négyvonalas csinos vizsgalapok, tetszészerinti mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségü fehér irodai, ugyszintén fogalmazópapirok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61 **Veszprémben** Telefon 61

Veszprém, Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában. Kiadótulajdonos a Veszprém-Egyházmegyei Könyvnyomda.